

**Ομιλία Αντιναυάρχου (ε.α.) Νικολάου Μανταδάκη ΠΝ
κατά την 53^η επέτειο του Κινήματος του Ναυτικού
Σ.Ν.Δ. Παρασκευή, 5^η Ιουνίου 2026**

Κύριε Υπουργέ
Σεβασμιότατε εκπρόσωπε Μητροπολίτη Πειραιώς
Κύριοι Βουλευτές, Αρχηγοί, Πρόεδροι και Εκπρόσωποι Πολιτικών και
Στρατιωτικών Αρχών.
Αγαπητοί συνάδελφοι εν ενεργεία και εν αποστρατεία.
Αξιότιμοι Κύριοι και Κυρίες :

Θέλω να ευχαριστήσω τον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού για την πρόσκληση να μιλήσω στην 53^η επέτειο του Κινήματος του Ναυτικού.

Θα προσπαθήσω να αναφερθώ στα γεγονότα της εποχής εκείνης μέσα από τα μάτια ενός Πλωτάρχη.

Από τον Απρίλιο του 1967 η Χώρα ζούσε υπό το καθεστώς μιας στυγνής Δικτατορίας που επέβαλαν ορισμένοι επίορκοι Αξιωματικοί. Είναι γεγονός ότι οι πολίτες στο σύνολό τους δεν αποδέχθηκαν ευμενώς το επιβληθέν Δικτατορικό καθεστώς. Ο ελληνικός λαός προσπάθησε με πολλούς τρόπους να δείξει την αντίθεσή του στη Δικτατορία.

Οργανώθηκαν συλλαλητήρια και έγιναν δηλώσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, που ζητούσαν την αλλαγή του καθεστώτος. Έγιναν ακόμα και βομβιστικές ενέργειες, με το σκοπό ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης και την επισήμανση της αντίθεσης των Ελλήνων προς τη χούντα. Μεγάλος αριθμός πολιτών και στρατιωτικών, αναμεσά τους και απόστρατοι Αξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού φυλακίσθηκαν, εξορίσθηκαν και υπέστησαν πλήθος διώξεων για τις πράξεις και τις πεποιθήσεις τους. Πολλοί εβασανίσθηκαν, παράδειγμα οι Υπαξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού που συμμετείχαν στην οργάνωση Δημοκρατική Άμυνα.

Καμμία όμως από αυτές τις δραστηριότητες δεν συνιστούσε σοβαρή απειλή για το καθεστώς. Μια εξαίρεση είναι η κίνηση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1967. Το Πολεμικό Ναυτικό γνωστό για τα φιλελεύθερα αισθήματά του αυθόρμητα έλαβε μέρος.

Για τη συμμετοχή του θα μου επιτρέψετε να διαβάσω ένα απόσπασμα από το βιβλίο του αιμνήστου συναδέλφου Στυλιανού Χαρατσή:

“Το Ναυτικό στις 13 Δεκεμβρίου, έπλεε για το Ναυτικό. Επάνδρωσε τις γέφυρες και τα μηχανοστάσια και έστειλε τα σιωπηλά γκρίζα πλοία του μέσα στα πελάγη που σκοτεινίαζαν. Δεν έπλεαν για να χτυπήσουν τους κυβερνητικούς. Δεν έπλεαν για να στηρίξουν τους επιπόλαιους. Έπλεαν γιατί ακόμη μια φορά σε τόσες χιλιάδες χρόνια το ευγενικό όπλο είχε κληθεί να τονίσει ότι ήταν πραγματικά ό,τι πιο σωστό, πιο ευπρεπές και πιο όμορφο είχε και έχει να δείξει αυτός ο τόπος”.

Το Πολεμικό Ναυτικό όλη αυτή την περίοδο της δικτατορίας προσπαθούσε να αντιδράσει με διάφορους τρόπους. Μελετήθηκαν και σχεδιάστηκαν ενέργειες εναντίον του Δικτάτορα και της χούντας. Το Κίνημα του Ναυτικού, αποτελεί το αποκορύφωμα πολλών παλαιότερων σκέψεων και προσπαθειών, από αξιωματικούς διαφόρων βαθμών, που με επιμονή αναζητούσαν τρόπους εξαναγκασμού του καθεστώτος να αποκαταστήσει τη συνταγματική τάξη.

Το σχέδιο του 1973, προέβλεπε τον, δια παντός τρόπον, εξαναγκασμό του καθεστώτος σε παραίτηση ή ανατροπή με σκοπό:

«Επιναφοράς της πατρίδος, το ταχύτερο δυνατόν εις την Συνταγματικήν τάξιν»
όπως εγράφη και στην διαταγή επιχειρήσεων.

Και αυτός ο σκοπός θα επιτυγχάνετο με την επίδειξη ισχύος δια της κινήσεως του συνόλου σχεδόν του Στόλου. Γνωρίζουμε ότι το ναυτικό εκφράζει τη θαλασσία δύναμη του έθνους και στην περίπτωση αυτή, εφάνη ότι η απελευθέρωση του λαού από τον σφικτό εναγγαλισμό της χούντας, θα μπορούσε να βασισθεί σ' αυτή τη δύναμη.

Για να κινηθεί ο Στόλος, έπρεπε να συμπληρωθεί η επάνδρωση των πλοίων με Αξιωματικούς μνημένους στο Κίνημα, πέρα από τους Αντιπλοιάρχους τάξεως 1948 Κυβερνήτες των μεγάλων Αντιτορπιλικών που ήταν και οι Πρωτεργάτες του Κινήματος

Η προετοιμασία του αιφνιδίου απόπλου έπρεπε να σχεδιασθεί ώστε να μην προκαλέσει υποψίες στους ανθρώπους του Καθεστώτος.

Πράγματι στο γραφείο προσωπικού του ΓΕΝ αρμόδιος για τις μεταθέσεις και τοποθετήσεις προϊστάμενος, ήταν Αξιωματικός μνημένος στο Κίνημα και είχε ρυθμίσει ώστε να υπηρετούν κυρίως στα Αντιτορπιλικά Κυβερνήτες, Ύπαρχοι και Πρώτοι Μηχανικοί εκ των μνημένων στο Κίνημα.

Στο Επιτελείο του Στόλου στο Τμήμα Επιχειρήσεων υπεύθυνος για τον προγραμματισμό και τις κινήσεις των πλοίων υπηρετούσε και πάλι Αξιωματικός μνημένος στο Κίνημα ο οποίος κατάφερε με διάφορες προφάσεις να ρυθμίσει την κατάσταση των πλοίων ώστε να βρίσκονται σε ηυξημένη ετοιμότητα απόπλου την ημέρα που είχε καθορισθεί για την εκδήλωση του Κινήματος.

Μια μεγάλη εκκρεμότητα όμως ήταν η εξεύρεση Αρχηγού που θα ηγείτο του Στόλου και θα οδηγούσε στην υλοποίηση των στόχων που περιγράφονταν στη Διαταγή Επιχειρήσεων. Οι Αξιωματικοί του Ναυτικού από πρωτοετείς Ναυτικοί Δόκιμοι μετά την ορκωμοσία μας και την παραδοσιακή αναμνηστική φωτογραφία στη σκάλα του Βασσανείου Μεγάρου που βλέπετε πίσω μου, ανατραφήκαμε με σεβασμό στην Ιεραρχία και υπακοή στην Πειθαρχία. Δεν ήταν δυνατόν να επιχειρήσει ο Στόλος με αποφάσεις κατά πλειοψηφίαν. Το πρόβλημα ελύθη με την αποδοχή της αρχηγίας από τον αείμνηστο απότακτο τότε Πλοίαρχο Σ. Κονοφάο.

Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο του Κινήματος του Ναυτικού είναι το ευρύ φάσμα συμμετεχόντων από απόψεως πολιτικών πεποιθήσεων. Κανείς δεν συμφώνησε στην κίνηση αυτή ορμώμενος από πολιτικά κίνητρα, παρά μόνον από την επιθυμία επανόδου

της χώρας στη συνταγματική τάξη. Αντιθέτως αρκετοί από τους φίλα διακειμένους προς το καθεστώς, αντιληφθέντες τις ολέθριες συνέπειες και μη ανεχόμενοι τον αυταρχισμό της χούντας, βρέθηκαν να συμμετέχουν στο σχεδιασμό των κινήσεων ανατροπής της. Ακόμα περισσότεροι είναι εκείνοι που ενώ γνώριζαν τις αντιδικτατορικές δραστηριότητες άλλων, ποτέ δεν σκέφθηκαν να τις καταγγείλουν. Οι νεαροί Αξιωματικοί και Υπαξιωματικοί του ΒΕΛΟΥΣ δεν ήσαν μνημένοι. Ακολούθησαν τον Κυβερνήτη τους γιατί πίστευαν στις ίδιες αξίες για τις οποίες αυτός κατήγγειλε τη Χούντα για καταπάτηση.

Η προβλεπόμενη από το Κίνημα του Ναυτικού ενέργεια, αν και δεν ολοκληρώθηκε διότι είχε γίνει γνωστή την τελευταία στιγμή από τους ανθρώπους του καθεστώτος, δημιούργησε μια δυναμική εξέλιξεων που μετέβαλε την επί έξη χρόνια αναμφισβήτητη εξουσία των συνταγματαρχών.

Και πρώτο σημείο των εξελίξεων, είναι βέβαια ο αντίκτυπος που προκάλεσε, το επεισόδιο με το Αντιτορπλικό ΒΕΛΟΣ. Με την τολμηρή απόφαση του μνημένου στο Κίνημα, κυβερνήτη του, να αποχωρήσει των Ασκήσεων του ΝΑΤΟ και να πλεύσει στο Φιουμιτσίνο της Ρώμης έφερε στο προσκήνιο της δημοσιότητας και στην διεθνή Κοινή Γνώμη το εύρος της αντίθεσης προς τη χούντα του προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων.

Είναι κρίμα που δεν βρέθηκε μία θέση στο Πάρκο Ναυτικής Παράδοσης για το Πλοίο Μουσείο Αντιδικτατορικού Αγώνα.

Αιφνιδιασμένη η Χούντα, προσπάθησε να μειώσει το γεγονός και τις εντυπώσεις που προκάλεσε η ανταρσία του ΒΕΛΟΥΣ και ο μεγάλος αριθμός των συλληφθέντων αξιωματικών ως μελών του Κινήματος. Ο εκπρόσωπος της τότε κυβέρνησης, θέλοντας να μειώσει το μέγεθος της κίνησης, το ονόμασε «οπερετικόν κίνημα αποστράτων αξιωματικών, μετρουμένων στα δάχτυλα της μιάς χειρός». Αλλά είχε μεγάλο λάθος.

Στον κατάλογο των Αξιωματικών και Υπαξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού θα πρέπει να προστεθεί και αριθμός αξιωματικών του Στρατού Ξηράς και της Πολεμικής Αεροπορίας. Όταν έλαβαν γνώση για το σχεδιαζόμενο κίνημα, αυθόρμητα εξεδήλωσαν την συμπαράστασή τους θέτοντας μάλιστα σε κίνδυνο την μελλοντική τους σταδιοδρομία αν όχι και την ίδια τους τη ζωή.

Στην έδρα του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες εντύπωση προκάλεσε η δήλωση εν ενεργεία αξιωματικού του Πολεμικού Ναυτικού, που υπηρετούσε στο Στρατηγείο στη Mons, ότι διαχωρίζει τη θέση του, διαμαρτυρόμενος για τις πράξεις του καθεστώτος και ήταν έτοιμος να υποστεί τις συνέπειες. Και άλλα στελέχη ενήργησαν με παρόμοιο τρόπο. Πολλοί προϊστάμενοι, προβληματίζονταν από τις εκδηλώσεις συμπαράστασης των υφισταμένων τους προς τους συλληφθέντες κινηματίες αλλά δεν αντιδρούσαν.

Δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι όποιος δεν εξεδήλωσε την αντίθεσή του στο καθεστώς ήταν «χουντικός» Πλην ολίγων εξαιρέσεων, οι Αξιωματικοί εκτελούσαν τα καθήκοντά τους με ευσυνειδησία.

Και αυτά για το προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων.

Θα ήθελα να αναφερθώ στην υποδοχή της ιδέας του Κινήματος από ανθρώπους του πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου.

Οι περισσότεροι πολιτικοί από αυτούς που προσεγγίστησαν αντέδρασαν με σκεπτικισμό. Ξεχωρίζει ο αείμνηστος Ευάγγελος Αβέρωφ μετέπειτα Υπουργός Εθνικής Αμύνης που συνεφώνησε να αναλάβει την πολιτική κάλυψη του εγχειρήματος. Ουσιαστική ήταν και η βοήθεια του Πρέσβευος επί τιμή Γεωργίου Σέκερη αδελφού του μνημένου στο Κίνημα Αξιωματικού Μηχανικού Αθανασίου Σέκερη συμμαθητή των πρωτεργατών της τάξεως 1948. Ο κύριος Σέκερης υπηρετούσε στην έδρα του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες και από τη θέση αυτή πρόβαλε σε ξένους αξιωματούχους τη σπουδαιότητα του Κινήματος για την πτώση της Δικτατορίας και την ανάγκη πίεσεως προς το καθεστώς.

Από τους επιχειρηματίες ξεχωρίζει η συνδρομή του τότε αποστράτου Ναυάρχου Βαρδή Βαρδινογιάννη που υπεσχέθη την υποστήριξη και ανεφοδιασμό των πλοίων του Κινήματος με καύσιμα από τα αποθέματα της εταιρίας Motor Oil.

Πολλοί επιχειρηματίες και εφοπλιστές πρόσφεραν εργασία στα μέλη του Κινήματος μετά την απόταξή τους και ορισμένοι θα φρόντιζαν να στηρίξουν οικονομικά τις οικογένειες των Υπαξιωματικών που ήσαν πληρώματα των πλοίων του Κινήματος και θα αποχωριζόντουσαν για κάποιο διάστημα από τις οικογένειές τους.

Η χούντα επηρεασμένη από το μέγεθος της αντίθεσης που απεκαλύφθη με το Κίνημα του Ναυτικού και την ανταρσία του Α/Τ ΒΕΛΟΥΣ, αναγκάστηκε να αντιδράσει με μια σειρά ενεργειών για να δείξει ότι διατηρεί τον πλήρη έλεγχο του Κράτους.

Με πρόφαση την δήθεν ανάμιξη του τότε Βασιλιά Κωνσταντίνου ο Παπαδόπουλος προέβη στην κατάργηση της Βασιλευομένης Δημοκρατίας και σχεδίαζε την κήρυξη δημοψηφίσματος για νέο Σύνταγμα και την ανάθεση της πρωθυπουργίας σε πολιτικό πρόσωπο.

Αυτά τα σχέδια όμως έφεραν στην επιφάνεια διαφωνίες μεταξύ των πρωτεργατών και αστάθεια στη συνοχή του καθεστώτος. Ο Παπαδόπουλος ανέβαλε για περισσότερο από ένα μήνα την προκήρυξη του Δημοψηφίσματος και τη χορήγηση αμνηστίας. Γεγονότα που θα έδειχναν μια τάση χαλάρωσης στη σκληρή γραμμή της Δικτατορίας στην οποία επανήλθε με την επικράτηση του Ιωαννίδη που κατέληξε στο πραξικόπημα της Κύπρου.

Τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, και άλλες εκδηλώσεις επηρεάστηκαν από την αλλαγή του κλίματος του καλοκαιριού και τη χαλάρωση των μέτρων ελέγχου του Καθεστώτος. Αυτό ήταν και η αρχή του τέλους της χούντας.

Δυστυχώς το τέλος επήλθε με τραγικές συνέπειες για τον ελληνισμό, με την τουρκική εισβολή και κατοχή του βορείου τμήματος της Κύπρου.

Τελειώνοντας θα ήθελα, να ανακαλέσουμε στη μνήμη μας, τα πρόσωπα που συμμετείχαν στο Κίνημα του Ναυτικού, και αυτά που δυστυχώς δεν υπάρχουν πλέον αναμεσά μας, αλλά και το πλήθος των στρατιωτικών που μέσω αυτής της κίνησης, ανέδειξαν το πνεύμα αντίθεσης που υπήρχε μέσα στις Ένοπλες Δυνάμεις, κατά του αυταρχικού καθεστώτος.

Η ευρεία δημοσιότητα της αντίθεσης στελεχών των ενόπλων δυνάμεων προς τη χούντα, που ακολούθησε την αποκάλυψη του Κινήματος του Ναυτικού, κατέδειξε ότι η μάζα των στρατιωτικών δεν ήταν συνειδητά ταγμένη με τη δικτατορία, γεγονός που απεκατέστησε **το κύρος** των ενόπλων δυνάμεων στη συνείδηση του ελληνικού λαού

Σήμερα, 53 χρόνια μετά, το Ναυτικό και οι Ένοπλες Δυνάμεις μπαίνουν σε μια νέα εποχή εξοπλισμών και τρόπους διεξαγωγής του πολέμου. Μελετώνται νέα όπλα προηγμένης ψηφιακής τεχνολογίας και αξιολογούνται νέες αντιλήψεις αντιμετώπισης του αντιπάλου. Ο πόλεμος των κουμπιών είναι μπροστά μας.

Το Ναυτικό ανανεώνει και εκσυγχρονίζει το Στόλο, εφαρμόζει νέες αμυντικές τεχνολογίες που σε μερικές περιπτώσεις είναι Ελληνικής σχεδίασης και παραγωγής.

Είναι και πάλι έτοιμο με υπεράνθρωπες προσπάθειες του προσωπικού να προστατέψει την Πατρίδα μας και τη Δημοκρατία από πολλές γνωστές αλλά και αναδυόμενες άγνωστες απειλές του παρόντος.

Σας ευχαριστώ.